

УДК 378.017:613

DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-2-266-278

IMPACT OF PEDAGOGICAL CONDITIONS ON THE UNIVERSITY STUDENTS' HEALTH – ENHANSING HABITS

ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ НА ФОРМУВАННЯ УСТАНОВОК ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Julia BOYKO,

PhD in Education, Associate
Professor

Юлія БОЙКО,

кандидат педагогічних наук, доцент

<https://orcid.org/0000-0001-8554-9737>

yulya-boyko-73@ukr.net

*Pavlo Tychyna Uman State
Pedagogical University*

✉ Sadova Street, 2, Uman,
Cherkasy Region, 20300

*Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

✉ вул. Садова, 2, Умань,
Черкаська область, 20300

Original manuscript received: June 14, 2020

Revised manuscript accepted: August 08, 2020

ABSTRACT

According to literature sources, experts believe that the formation of healthy lifestyles of student youth is provided through the creation of special pedagogical conditions in institutions of higher education. It is found in the article that the formation of axiological attitude towards students' healthy lifestyle is a multifaceted, contradictory and holistic process, caused by a set of conditions and factors that make up the cause and driving force of its formation and development, is the result of students' purposeful mastery of knowledge about a healthy lifestyle, the skills and habits of its observance, gaining the experience of responsible attitude to their own life and health, which is necessary for successful self-realization in the future professional activity.

The purpose of this article is to substantiate the pedagogical conditions of attitude formation towards healthy lifestyles of students of higher education institutions, namely: promoting the formation and development of students' value orientations for preservation and promotion of health in the conditions of a healthy educational environment of a higher education institution; formation of students' value attitude to health on the basis of development of pedagogical strategy of their motivation for healthy lifestyle; enhancing students' conscious acquisition of health care experience. Collectively, the pedagogical conditions affect the cognitive sphere of the student's personality (promote conscious attitude to their lifestyle, awareness of the importance of a healthy lifestyle in professional activity, actualization of its need), motivational value (contribute to the value adoption of a healthy lifestyle) and effective and practical (contribute to the realization of the need for a healthy lifestyle in the process of professional formation, enrichment of experience and involvement in it).

Keywords: *axiological attitude, healthy lifestyle, health, pedagogical conditions of axiological attitude formation towards healthy lifestyle.*

Постановка проблеми. Аналіз виховної практики свідчить, що у більшості навчальних закладів недостатньо застосовуються ефективні форми роботи з охорони здоров'я молоді, мало використовується їх

потенційні можливості для збереження і зміцнення здоров'я студентів, формування ціннісного ставлення до здоров'я та здорового способу життя. У педагогічній практиці процес збереження та зміцнення здоров'я студентів, формування цінності здорового способу життя має фрагментарний, часто формальний характер, використовуються традиційні засоби виховання. Ціннісне ставлення до свого здоров'я, бажання і вміння піклуватися про нього у переважній частини студентства є недостатньо сформованим.

З огляду на важливість порушеної проблеми, актуальним є визначення педагогічних умов впровадження в освітнє середовище закладів вищої освіти здоров'яформувальних і здоров'язберігальних методів, прийомів, технологій, метою яких є формування аксіологічних установок до здорового способу життя, навичок збереження та зміцнення здоров'я.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Під педагогічними умовами В. Буторін розуміє джерела розвитку мотивації, основні причини, які безпосередньо викликають той чи інший результат (зміст навчання, форми його організації, технології, методики, прийоми, засоби тощо) [5, с.78].

Педагогічні умови з позицій організації педагогічного процесу визначаються середовищем, що може бути поділене на дві складові: зовнішню (природну, соціальну, економічну) та власне педагогічну (освітнього закладу). Можливості впливу педагогів на першу досить обмежені, водночас зміна і створення власне педагогічного середовища є потенціалом здоров'язберігаючої системи [4, с.17].

Л. Овчиннікова виявила такі педагогічні умови організації процесу формування ціннісних установок до здорового способу життя: ціннісне цілепокладання у формуванні ціннісного відношення до здорового способу життя; особистісно орієнтований підхід у формуванні ціннісного ставлення до здорового способу життя; опора на вітагенний досвід у формуванні ціннісного ставлення до здоровому способу життя [11].

В. Буторін виявив та охарактеризував педагогічні умови, що сприяють формуванню мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до здорового стилю життя: організаційно-координаційні (система відносин між викладачами і студентами у процесі його формування); процесуально-змістовні (зміст освітніх програм і технологій особистісно-орієнтованої спрямованості); операційно-технологічні (використання здоров'язберігальних технологій за допомогою впровадження евристичних і проблемних ситуацій, що впливають на розвиток творчого мислення та рефлексії) [5, с.12].

Н. Швець виділяє такі педагогічні умови ціннісних установок до здорового способу життя: по-перше, інформування студента про здоровий спосіб життя (організація інформаційного забезпечення); по-друге, актуалізація його емоційно-ціннісного ставлення до здорового способу життя (організація моделювання студентом здорового способу життя); по-третє, збагачення досвіду здорового способу життя студента (долучення до здоров'язберігальної діяльності). Реалізація цих

педагогічних умов орієнтування студента на здоровий спосіб життя сприяє отриманню відповідних знань з теорії і практики, позитивному ставленню до створення власного здорового способу життя, творчому підходу до реалізації здорової життєдіяльності [14, с.332].

Результати дослідження. Аналіз чинників, які впливають на виокремлення умов формування здорового способу життя, дали нам можливість обґрунтувати такі педагогічні умови стосовно проблеми нашого дослідження: сприяння становленню і розвитку в студентів ціннісних орієнтацій на збереження і зміцнення здоров'я в умовах здоров'язберігального освітнього середовища закладів вищої освіти; формування в студентів ціннісного ставлення до здоров'я на основі розробки педагогічної стратегії їхньої мотивації на здоровий спосіб життя; активізація свідомого оволодіння студентами досвідом здоров'язбереження.

Розкриємо більш детально кожен з умов.

Перша педагогічна умова – сприяння становленню і розвитку в студентів ціннісних орієнтацій на збереження і зміцнення здоров'я в умовах здоров'язберігального освітнього середовища закладу вищої освіти.

Саме поняття «освітнє середовище» підкреслює факт множинності впливів на особистість і охоплює широкий спектр чинників, що визначають виховання, навчання і розвиток особистості.

Вихідним положенням для розуміння феномену «освітнє середовище» служить уявлення про те, що психічний розвиток людини під час її навчання слід розглядати в контексті «людина – навколишнє середовище». Згідно з таким підходом під освітнім середовищем розуміють систему педагогічних і психологічних умов і впливів, що створюють можливість для розкриття як уже наявних здібностей і особистісних особливостей індивідуума, так і прихованих його інтересів і здібностей.

Під освітнім середовищем В. Кучма, М. Степанова розуміють усю сукупність чинників, що забезпечують життєдіяльність школи: матеріальні ресурси, організація педагогічного процесу, харчування, медична допомога, психологічний клімат [8, с. 3].

Під здоров'язберігальним середовищем В. Яковлєв розуміє комплексну програму, яка базується на відповідній соціальній інфраструктурі конкретного типу і включає в себе освітні, виховні, медичні, адміністративно-управлінські та інші форми роботи щодо забезпечення здоров'я молоді в процесі утворення [17,с.20]. Автор уточнює мету створення здоров'язберігального середовища в вищому навчальному закладі – забезпечити студентство високим рівнем реального здоров'я, озброїти її необхідним багажем знань, умінь і навичок для ведення здорового способу життя, виховати в них культуру здоров'я [17, с. 21].

Аналіз досліджень вище зазначених педагогів та психологів дав змогу стверджувати, що здоров'язберігальне середовище – це поняття, що включає в себе сукупність певних умов (гігієнічних, медичних, психологічних, педагогічних), здоров'язберігальних технологій, які використовує навчальний заклад, спрямованих на збереження та

зміцнення здоров'я дітей, покращення їх настрою та самопочуття, функціонального стану їх організму, створення сприятливих умов для їх розвитку та саморозвитку, підвищення їх адаптаційних можливостей та формування мотивації до здорового способу життя.

Отже, здоров'язберігальне освітнє середовище дозволяє студенту активно включатися в різні види діяльності (як навчальної, так і професійної, соціальної, творчої). Різноманітність видів діяльності та взаємодії між їх учасниками надає широкі можливості для інтеграції. Діяльність адміністрації спрямована на організацію ефективної діяльності всіх учасників освітнього процесу, створення максимально комфортних умов для занять, здійснення контролю та корекції здоров'язберігаючої роботи. Діяльність викладацького складу головним чином спрямована на оволодіння методикою формування здорового способу життя та пропаганду здорового способу життя серед своїх вихованців за допомогою предмета навчання. Діяльність студентів у здоров'язберігальному освітньому середовищі спрямована на збереження власного здоров'я та формування ціннісних орієнтацій, долучення до занять спортом.

Таким чином, вищенаведений аналіз поняття дозволяє зробити висновок, що освітнє середовище закладу вищої освіти – це фактор, що містить певні умови і сприяє реалізації педагогічних дій, процесів, явищ (у нашому контексті – формування у студента установок до здорового способу життя).

Розробляючи зміст цієї педагогічної умови, ми орієнтувалися на активізацію ресурсів освітнього середовища, спрямованих на вирішення завдання формування установок до здорового способу життя студентів. Здоров'язберігальні ресурси освітнього середовища закладу вищої освіти показано в таблиці 1.

Отже, найважливішим чинником, який сприяє поліпшенню здоров'я, є навчання здорового способу життя, створення в закладах вищої освіти такого освітнього середовища, яке сприятиме збереженню здоров'я кожного окремого студента.

Друга педагогічна умова – формування у студентів ціннісного ставлення до здоров'я на основі розробки педагогічної стратегії їхньої мотивації на здоровий спосіб життя.

Ця умова включає сукупність методів, прийомів, засобів та технологій інформаційного, ціннісного і креативно-діяльнісного характеру в напрямку вирішення проблеми формування здорового способу життя студента.

Таблиця 1

Здоров'язберігальні ресурси освітнього середовища закладу вищої освіти

Види здоров'язберігальних ресурсів	Форми і методи реалізації	Умови реалізації	Оцінка ефективності
Психолого-педагогічні ресурси			
Інформаційне забезпечення	Проведення освітньої роботи	Створення чіткої системи	Підвищення у студентів стійкого

	про взаємозв'язок фізичного, психологічного та духовного здоров'я людини в рамках вивчення дисциплін біологічного блоку	міжпредметних зв'язків, що забезпечує координацію роботи всіх джерел інформації і пропаганди здорового способу життя	інтересу до здорового способу життя
Організація навчального процесу	Проектування здоров'я-зберігального освітнього середовища	Забезпечення систематичності, безперервності здоров'язберігального процесу	Здоровий спосіб життя стає необхідним і важливим складовим компонентом в освітньому середовищі
Профілактика шкідливих звичок	Організація діяльності щодо протидії поширення наркоманії, зловживання алкоголем та профілактики девіантних явищ	Обґрунтованість педагогічних умов виховання звичок здорового способу життя	Відмова попередження від шкідливих звичок
Психологічні тренінги	У рамках програми проблемної групи «За» здоровий спосіб життя	Організація діяльності проблемної групи як добровільної, відкритої, самокерованої, варіативної за своїм змістом	Формування і зміцнення психічного здоров'я, підвищення ресурсів психологічної адаптації особистості
Залучення студентів в здоров'я-зберігальну діяльність	Організація діяльності проблемної групи, проведення олімпіад, науково-практичних конференцій тощо	Загальнодоступність, різноманіття видів діяльності, креативність	Підвищення життєвого тону, посилення життєвої активності, цікаве дозвілля
Спортивно-оздоровчі ресурси			
Рухливі та спортивні ігри	Пропаганда цінностей здорового способу життя засобами оздоровчо-	Навчання студентів методам і формам пропаганди здорового способу життя засобами фізичної культури	Поліпшення фізичної підготовленості, залучення молоді до здорового способу життя

	фізкультурної діяльності		через заняття фізкультурою і спортом
Загартовування	Загальновідомі методи і форми загартовування	Самостійність, систематичність, регулярність	Комплексний розвиток фізичних і психічних якостей, поліпшення показників гомеостазу, підвищення імунного механізму
Проведення спортивних свят	Організація спортивних змагань, туристичних походів та ін.	Заохочення фізичної активності, задоволення різноманітних інтересів і потреб молодих людей в фізкультурно-оздоровчій діяльності	Зростання свідомого ставлення до фізичної культури, розвиток таких якостей як: спритність, сміливість, наполегливість та ін.
Реабілітаційно-фізкультурні ресурси			
Профілактична фізкультура	Гігієнічна гімнастика, лікувальна гімнастика, дозована ходьба, плавання, масові форми оздоровчої фізкультури та ін.	Організація занять з лікувальної фізкультури, рівня сформованості здорового способу життя студентів	Проведення моніторингу показників фізичного розвитку і функціонального стану студентів за допомогою різних фізіологічних проб
Лікувальна гімнастика	Підбір спеціальних вправ з урахуванням форми захворювання, загального стану студента	Організація занять лікувальною гімнастикою в спеціально обладнаному залі за участю лікаря та інструктора-методиста	Використання різних функціональних проб і рухових тестів
Самостійні заняття фізичними вправами	Проводяться студентами, свідомо відносяться до виконання вправ (аутогенне тренування, самомасаж,	Комплекс фізичних вправ, складений фахівцем з лікувальної фізкультури з урахуванням захворювання та індивідуальних	Відновлення втрачених функцій різних органів систем організму

	дихальні вправи та ін.)	особливостей студентів	
Ритмопластичні вправи	Виконання вправ, під музичний супровід, з заданими ритмом і тональністю	В рамках програми проблемної групи «За здоровий спосіб життя»	Поліпшення загального стану, відновлення втрачених функцій організму

Здоров'язберігальна технологія, на думку І. Аносова [1], Т. Бойченко[2], Ю. Кобякова [7], О. Московченко [10], Н. Смірнова [13], О. Язловецької [15], – це умови навчання особистості (відсутність стресу, адекватність вимог, адекватність методик навчання і виховання); раціональна організація навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей і гігієнічних вимог); відповідність навчального і фізичного навантаження віковим можливостям особистості; необхідний, достатній і раціонально організований руховий режим.

Ми приймаємо позицію фахівців, які акцентують увагу на тому, що, визначаючи поняття «здоров'язберігальні технології», не слід обмежувати його розуміння як додаткові заняття фізичною культурою, використання нетрадиційних засобів фізичної культури, форм фізичного виховання, фізкультурних хвилюнок тощо.

З огляду на вищесказане здоров'язберігальну технологію визначаємо як здоров'язберігальну педагогічну діяльність, яка переводить виховання в життєзабезпечуючий процес, спрямований на збереження і примноження здоров'я студента.

Отже, науковці під здоров'язберігальними технологіями пропонують розуміти: сприятливі умови навчання (без стресових ситуацій, адекватність вимог, методик навчання та виховання); оптимальну організацію навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог); необхідний достатній та раціонально організований руховий режим.

Прикладом таких технологій є: психогімнастика, прогулянки на природі, арт-педагогіка, кольоротерапія, музикотерапія, ігрова терапія, емоційний комфорт (куточки настрою, дні радості), соціальна адаптація, сімейне консультування. Прикладом технології рухової активності є: адресні комплекси корегуючої фізичної гімнастики; комплекси дихальної гімнастики; заняття на тренажерах; пальчикова гімнастика тощо. Прикладом інших здоров'язберігальних технологій є: фітотерапія; ароматерапія; вправи для очей, спрямовані на зміцнення і розслаблення м'язів ока; фізіотерапія; оздоровлення методами лазерної, електромагнітної, електроімпульсної стимуляції; «сенсорна кімната» (організоване середовище, в якому можна сконцентруватися на сприйнятті окремих відчуттів).

Тренінг є найбільш популярною формою превентивної роботи останніх років, зокрема, такий його різновид, як просвітницький. Просвітницький тренінг створює умови для самостійної діяльності особистості та набуття знань, побудови логічних висновків. Навчання в рамках просвітницького тренінгу

дозволяє учасникам обмінюватись один з одним інформацією і висловлювати власну думку, говорити і слухати, приймати рішення, обговорювати і спільно вирішувати проблеми; розвиває особистісні та соціальні навички, формує установки здорового способу життя.

Визначено, що найпопулярнішими формами роботи з формування здорового способу життя в молодіжному середовищі є лекторські групи (робота за методикою «рівний-рівному», що покращує сприйняття інформації в молодіжному середовищі), спікерські бюро (профілактична діяльність серед молоді), інтерактивні ігрові форми (ігрова програма, інтерактивна акція, ток-шоу, гра станціями тощо), інтелектуальна – пізнавальні форми (варіанти телевізійних програм «Що? Де? Коли?», «Слабка ланка» тощо), художньо-прикладні форми (конкурси малюнка, виставки квітів, захист технічних проектів тощо).

У результаті реалізації цієї стратегії відбувається усвідомлений вибір ціннісних орієнтацій, напряму становлення особистості, самореалізації в професійному та культурному житті. Таким чином, особливості студентського віку і сутнісні характеристики педагогічної стратегії орієнтування дозволяють розглядати цю стратегію в контексті здорового способу життя і включати студента як суб'єкта в здоров'язберігальну діяльність.

Третя педагогічна умова – активізація свідомого оволодіння студентами досвідом здоров'язбереження є логічним продовження перших двох і передбачає збагачення студентів досвідом здоров'язберігальної діяльності, вибір відповідних педагогічних дій, способів організації діяльності студента. Збагачення досвіду здорового способу життя студента розуміємо як сукупність педагогічних дій з оволодіння різноманітними способами формування та ведення здорового способу життя і включення їх в свій спосіб життя.

Активізацію діяльності по здоров'язбереженню у закладах вищої освіти розглядаємо як сукупність матеріальних, педагогічних і психологічних факторів дійсності закладу вищої освіти, що спонукають суб'єктів освітнього процесу до професійно-особистісного розвитку та саморозвитку. Подібне формулювання відрізняється високим ступенем узагальнення, що дозволяє вважати фактором будь-який елемент освітнього середовища (об'єкт, предмет, суб'єкт, процес), що здійснює вплив на активність студентів.

Створення індивідуальної моделі здорового способу життя студента з урахуванням його особистісних особливостей може бути важливим кроком у самоорганізації здорового способу життя (від зовнішнього контролю до внутрішнього самоконтролю), становленні самосвідомості та активної життєвої позиції на основі виховання і самовиховання, формування відповідальності за своє здоров'я, життя і здоров'я інших людей. Цю модель, на думку В. Ігнатової, студент самостійно розробляє і демонструє викладачу як самостійну роботу [6].

У сучасній практиці активізації діяльності використовують такі організаційні групові та масові форми роботи: ігротеки, дискотеки,

вуличний театр, мітинг, вулична хода, робота виїзного пункту соціальної підтримки (консультування), рейди тощо.

Організація, підтримка груп взаємодопомоги, клубів, гуртків також має значення для забезпечення успішності активної роботи, спрямованої на формування мотивації до здорового способу життя. Основний спосіб проведення часу в цих групах – розповідь когось із учасників про свої проблеми й одержання підтримки від інших членів групи.

Отже, як зазначають дослідники (Е. Бондаревська [3], Г. Селевко [12] та ін.), активізація діяльності в напрямку формування у студентів установок до здорового способу життя залежить від особистісно-орієнтованого навчання, що пов'язане з формуванням нового типу мислення й нових способів перетворення дійсності.

Аналіз досліджень у сфері особистісно-орієнтованого підходу дозволяє сформулювати ряд положень, які можуть бути застосовні для активізації процесу формування установок до здорового способу життя.

Перше положення стосується переосмислення сутності й призначення знаннєвого підходу. Насамперед це стосується становлення людини, знаходження неповторної індивідуальності, духовності, творчого початку [3, с.12], де знання, навички й уміння є засобами цього становлення [16, с.5]. При цьому формування здорового способу життя кваліфікують як елемент життєтворчості.

Друге положення стосується ставлення педагога до студентів, як до самостійних суб'єктів, здатних учитися не за примусом, а за власним бажанням і вільним вибором, що в подальшому допоможе зробити правильний вибір способу життя та підтримувати його.

Третє положення пов'язане з функціями здорового способу життя, яке має безпосереднє відношення до його формування, тому що суть полягає у збереженні й відновленні тілесного й духовного здоров'я людини, сенсу життя, моральності.

Четверте положення стосується змісту здорового способу життя, що має включати такі обов'язкові компоненти: когнітивно-цільовий, мотиваційно-ціннісний, регулятивно-діяльнісний.

П'яте положення стосується педагогічних технологій забезпечення формування ціннісних установок до здорового способу життя.

Шосте положення стосується побудови відповідної навчальної програми, яка має бути розвивальною. Звідси й зміна пріоритетів: від формування знань, умінь, навичок до об'єднання умов для розкриття суб'єктивного досвіду студента, його природної психічної активності як особистості.

Формами, які забезпечують процес формування суб'єктивного досвіду з організації здоров'язберігальної життєдіяльності, є створення індивідуальних програм самовдосконалення. У системі засобів провідну роль відіграють логіко-змістовні, ігрові, навчальні тренінги, що сприяють актуалізації спонукань до здорового способу життя. Ситуації засвоєння оздоровчих знань і вмій актуалізують самостійно-пошукову, розумову діяльність студентів з проблем здорового способу життя. Ситуації

самопізнання активізують рефлексивну діяльність студента за його виробленні, а також особистісні якостей, зразків поведінки, способів взаємодії, діяльності тощо. Практико-імітаційні ситуації стимулюють реалізацію оздоровчих знань і вмінь на практиці в умовах моделюючих типові риси майбутньої професійної діяльності. Ціннісно-пізнавальні ситуації, спонукають до вироблення ціннісних орієнтації цільових установок у майбутній професійній діяльності з позиції здорового способу життя. Ситуації саморегуляції, спонукають до корекції способу життя з позиції здорового стилю життя, що вимагають прояви волі, самостійної постановки мети, підбору засобів для її досягнення. Ситуації самореалізації, стимулюють до самовираження в ході рішення проблем в галузі здоров'я, спонукають студентів до прояву власної думки, власної оцінки пропонованої інформації щодо здорового стилю життя. Ситуації успіху забезпечують створення умов для досягнення студентами значущих результатів та їх усвідомлення у професійній діяльності. Евристичні та проблемні ситуації, впливають на розвиток творчого мислення та рефлексивного процесу з професійно-творчої орієнтації [5, с.81].

Усі вони сприяють формуванню вмінь, навичок самостійної роботи, знаходженню способів прийняття нестандартних рішень, виходу за нормативні рамки діяльності та мислення, отриманню життєвого досвіду здоров'язбереження.

Під досвідом здоров'язбереження розуміємо інформацію, одержану людиною в процесі життєдіяльності у вигляді знань, фактів, спостережень, почуттів, вчинків, а також висновків, до яких вона приходить у результаті аналізу, самоаналізу й оцінки цієї інформації, що становить для неї цінність і надовго зберігається в пам'яті.

Таким чином, опора на життєвий досвід особистості слугує способом перетворення освітніх знань у цінність.

Висновки. Отже, нами виокремлено і обґрунтовано педагогічні умови, які в сукупності забезпечують і реалізують процес формування установок до здорового способу життя студента в процесі його навчання у закладі вищої освіти. В сукупності педагогічні умови торкаються когнітивної сфери особистості студента (сприяють усвідомленому ставленню до свого способу життя, усвідомленню значущості здорового способу життя у професійній діяльності, актуалізації потреби в ньому), мотиваційно-ціннісну (сприяють ціннісному прийняттю здорового способу життя) і дієво-практичну (сприяють реалізації потреби в здоровому способі життя в процесі професійного становлення, збагаченню досвіду і залученню до нього). Разом з тим, формування аксіологічних установок до здорового способу життя за допомогою даних умов припускає взаємодію педагога і студента на основі гуманістичних цінностей співробітництва. Перспективу подальших розвідок вбачаємо в розробці моделі процесу формування аксіологічних установок до здорового способу життя студентів закладів вищої освіти.

Література

1. Аносов І. П. Здоров'язбережувальні освітні технології у професійно-педагогічній підготовці вчителя / І. П. Аносов, С. С. Ізбаш // Педагогіка здоров'я : зб. наук. праць IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. / [за заг. ред. І. Ф. Прокопенка]. – Х. : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2014. – С. 22–28.
2. Бойченко Т. Основи здоров'я : експеримент. підруч. для учнів / Тетяна Бойченко, Наталія Колотій. – К. : Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2004. – 108 с.
3. Бондаревская Е. В. Гуманистическая парадигма личности – ориентированного образования / Е. В. Бондаревская // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 11–17.
4. Борейко Н. Ю. Організація здоров'язберегаючого навчального процесу у вищій школі в сучасних умовах / Н. Ю. Борейко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 12. – С. 15–18.
5. Буторин В. В. Формирование мотивационно-ценностного отношения к здоровому стилю жизни у студентов педвуза : дисс. ... кандидата пед. наук : 13.00.08 / Буторин Владимир Владимирович. – М., 2008. – 209 с.
6. Игнатова В. В. Педагогические стратегии в контексте профессионально-культурного становления личности студента вуза / В. В. Игнатова, О. А. Шушерина // Сибирский педагогический журнал. – 2004. – № 1. – С. 105–113.
7. Кобяков Ю. П. Проектирование и реализация здоровьеразвивающей технологии физического воспитания студентов вузов : автореф. дисс. на соискание учен. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Ю. П. Кобяков. – М., 2006. – 38 с.
8. Кучма В. Р. Концепция «Общие подходы к формированию гигиенических требований к условиям реализации основных общеобразовательных программ» / В. Р. Кучма, М. И. Степанова // Проект «Разработка компонентов стандарта общего образования второго поколения» : Разработка гигиенических требований к условиям реализации основных общеобразовательных программ. – М. : [б. и.], 2006. – 56 с.
9. Міненко А. О. Формування валеологічних знань у майбутніх учителів фізичної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / А. О. Міненко. – К., 2007. – 20 с.
10. Московченко О. Н. Оптимизация физических нагрузок на основе индивидуальной диагностики адаптивного состояния у занимающихся физической культурой и спортом (с применением компьютерных технологий) : автореф. дисс. на соискание учен. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» / О. Н. Московченко. – М., 2008. – 62 с.
11. Овчинникова Л. Н. Формирование ценностного отношения к здоровому образу жизни у будущего педагога : дисс. ... кандидата пед. наук : 13.00.01 / Овчинникова Людмила Николаевна. – Екатеринбург, 2003. — 194 с.
12. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учеб. пособ. / Селевко Г. К. – М. : Народное образование, 1998 – 256 с.
13. Смирнов Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе / Смирнов Н. К. – М. : АПК и ПРО, 2002. – 121 с.
14. Шевандрин Н. И. Основы психологической диагностики : учеб. для студ. высш. учеб. заведений : в 3 ч. / Шевандрин Н. И. – М. : ВЛАДОС, 2003. – Ч. 2. – 256 с.
15. Якиманская И. С. Личностно – ориентированное обучение в современной школе / Якиманская И. С. – М. : Сентябрь, 1996. – 96 с.
16. Яковлев В. Н. Формирование здоровьесберегающей среды для

студентов высших учебных заведений : учеб. пособ. / Яковлев В. Н. – Тамбов : Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2010. – 50 с.

17. Ярошенко П. В. Управління здоровим способом життя і фізичним самовдосконаленням майбутніх педагогів у навчальний і позанавчальний час / П. В. Ярошенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2004. – № 14. – С. 50–55.

References

1. Anosov I. P. Zdorov'iazberzhuvalni osvıtni tekhnologii u profesiino-pedahohichnii pidhotovtsi uchytelia / I. P. Anosov, S. S. Izbash // Pedahohika zdorov'ia : zb. nauk. prats IV Vseukrainskoi nauk.-prakt. konf. / [za zah. red. I. F. Prokopenko]. – Kh. : KhNPU im. H. S. Skovorody, 2014. — S. 22—28.

2. Boichenko T. Osnovy zdorov'ia : eksperıment. pidruch. dlia uchniv / Tetiana Boichenko, Nataliia Kolotii. – K. : Derzhavnyi instytut problem sim'i ta molodi, 2004. – 108 s.

3. Bondarevskaja E. V. Gumanisticheskaja paradigma lichnostno – orientirovannogo obrazovanija / E. V. Bondarevskaja // Pedagogika. – 1997. – № 4. – S. 11–17.

4. Boreiko N. Yu. Orhanizatsiia zdorov'iazberihaiuchoho navchalnoho protsesu u vshchii shkoli v suchasnykh umovakh / N. Yu. Boreiko // Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu. – 2010. – № 12. – S. 15–18.

5. Butorin V. V. Formirovanie motivacionno-cennostnogo otnosheniia k zdorovomu stilju zhizni u studentov pedvuza : diss. ... kandidata ped. nauk : 13.00.08 / Butorin Vladimir Vladimirovich. – M., 2008. – 209 s.

6. Ignatova V. V. Pedagogicheskie strategii v kontekste professional'no-kulturnogo stanovlenija lichnosti studenta vuza / V. V. Ignatova, O. A. Shusherina // Sibirskij pedagogicheskij zhurnal. – 2004. – № 1. – S. 105–113.

7. Kobjakov Ju. P. Proektirovanie i realizacija zdorov'erazvivajushhej tekhnologii fizicheskogo vospitanija studentov vuzov : avtoref. diss. na soiskanie uchen. stepeni doktora ped. nauk : spec. 13.00.08 «Teoriia i metodika professional'nogo obrazovanija» / Ju. P. Kobjakov. – M., 2006. – 38 s.

8. Kuchma V. R. Koncepcija «Obshhie podhody k formirovaniju gigenicheskikh trebovanij k uslovijam realizacii osnovnykh obshheobrazovatel'nykh programm» / V. R. Kuchma, M. I. Stepanova // Proekt «Razrabotka komponentov standarta obshhego obrazovanija vtorogo pokolenija» : Razrabotka gigenicheskikh trebovanij k uslovijam realizacii osnovnykh obshheobrazovatel'nykh programm. – M. : [b. i.], 2006. – 56 s.

9. Minenok A. O. Formuvannia valeolohichnykh znan u maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupeniia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriia ta metodyka profesiinoi osvity» / A. O. Minenok. – K., 2007. – 20 s.

10. Moskovchenko O. N. Optimizacija fizicheskikh nagruzok na osnove individual'noj diagnostiki adaptivnogo sostojanija u zanimajushhihsja fizicheskoi kul'turoj i sportom (s primeneniem komp'juternykh tekhnologij) : avtoref. diss. na soiskanie uchen. stepeni doktora ped. nauk : spec. 13.00.04 «Teoriia i metodika fizicheskogo vospitanija, sportivnoj trenirovki, ozdorovitel'noj i adaptivnoj fizicheskoi kul'tury» / O. N. Moskovchenko. – M., 2008. – 62 s.

11. Ovchinnikova L. N. Formirovanie cennostnogo otnosheniia k zdorovomu obrazu zhizni u budushhego pedagoga : diss. ... kandidata ped. nauk : 13.00.01 / Ovchinnikova Ljudmila Nikolaevna. – Ekaterinburg, 2003. – 194 s.

12. Selevko G. K. Sovremennye obrazovatel'nye tekhnologii : учеб. пособ. / Selevko G. K. – M. : Narodnoe obrazovanie, 1998 – 256 s.

13. Smirnov N. K. Zdorov'esberegajushhie obrazovatel'nye tekhnologii v sovremennoj shkole / Smirnov N. K. – M. : APK i PRO, 2002. – 121 s.

14. Shevandrin N. I. Osnovy psihologicheskoi diagnostiki : учеб. dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij : v 3 ch. / Shevandrin N. I. – M. : VLADOS, 2003. – Ch. 2. – 256 s.

15. Jakimanskaja I. S. Lichnostno – orientirovannoe obuchenie v sovremennoj shkole / Jakimanskaja I. S. – M. : Sentjabr', 1996. – 96 s.

16. Jakovlev V. N. Formirovanie zdorov'esberegajushhej sredy dlja studentov vysshih uchebnyh zavedenij : ucheb. posob. / Jakovlev V. N. – Tambov : Izdatel'skij dom TGU im. G. R. Derzhavina, 2010. – 50 s.

17. Yaroshenko P. V. Upravlinnia zdorovym sposobom zhyttia i fizychnym samovdoskonalenniam maibutnikh pedahohiv u navchalnyi i pozanavchalnyi chas / P. V. Yaroshenko // Pedahohika, psykhohohia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu. – 2004. – № 14. – S. 50–55.

АНОТАЦІЯ

Згідно з даними літературних джерел, фахівці вважають, що формування здорового способу життя студентської молоді забезпечується через створення у закладах вищої освіти спеціальних педагогічних умов.

В статті встановлено, що формування аксіологічних установок до здорового способу життя у студентів – це багатогранний, суперечливий і цілісний процес, обумовлений сукупністю умов і факторів, які складають причину і рушійну силу його становлення і розвитку, є результатом цілеспрямованого оволодіння студентами знаннями про здоровий спосіб життя, уміннями і навичками його дотримання, набуття досвіду відповідального ставлення до власного життя і здоров'я, що є необхідним для успішної самореалізації у майбутній професійній діяльності.

Метою написання статті є обґрунтування педагогічних умов формування установок до здорового способу життя студентів закладів вищої освіти, а саме: сприяння становленню і розвитку у студентів ціннісних орієнтацій на збереження і зміцнення здоров'я в умовах здоров'язберігального освітнього середовища закладу вищої освіти; формування у студентів ціннісного ставлення до здоров'я на основі розробки педагогічної стратегії їхньої мотивації на здоровий спосіб життя; активізація свідомого оволодіння студентами досвідом здоров'язбереження. В сукупності педагогічні умови торкаються когнітивної сфери особистості студента (сприяють усвідомленому ставленню до свого способу життя, усвідомленню значущості здорового способу життя у професійній діяльності, актуалізації потреби в ньому), мотиваційно-ціннісної (сприяють ціннісному прийняттю здорового способу життя) і дієво-практичної (сприяють реалізації потреби в здоровому способі життя в процесі професійного становлення, збагаченню досвіду і залученню до нього).

***Ключові слова:** аксіологічні установки, здоровий спосіб життя, педагогічні умови формування аксіологічних установок до здорового способу життя.*